

Muhulane

Kuidas hoiduda veebipettustest ja -kelmusest? Vt lk 4.

Nr 2 (400)

Veebruar 2023 (küünlakuu)

Muhu leht

**24. veebruaril
kl 12**

**Liiva keskväljakul
EV 105. aastapäeva
tähistamine ja
Muhu valla 2022. aasta
preemiate üleandmine.**
Olete oodatud!

Lumeroos.

Marin Vinkel

Saarte Koostöökogu
mõttekoda Hellamaal
13. veebruaril 2023 kl 16.

Kuula **Muhu Maja** avamisest
saadet [kadi.ee/jaretkuulamine/
kulavahelood-31-12-22/](http://kadi.ee/jaretkuulamine/kulavahelood-31-12-22/)

Raido Liitmäe sõnas seal:
„Vald on 32 aastat vana, kõige
vanem Eestis. Nende aastate
jooksul oleme mõelnud palju,
kuidas saaksime esindushoone.
Vallal oli ruume vaja ja üldse
vajaduse saarel ärruume. Nüüd
on see ilus maja valmis.”

ISSN 1736-289X

9771736289007

Kogukonna arutelu

21. jaanuaril toimus Hellamaa küla keskuses kogukonna arutelu täiskasvanuharidusest Muhus. Huvilisi oli kogunenud üle 30. Sissejuhatuses tuletasime meelde aasta tagasi tehtud küsitluse tulemusi muhulaste vaba aja veetmise eelistuste ja enesetäiendamise kohta (küsitluse tulemused leiab valla kodulehe otsingu abil sõnaga “küsitlus”). Samuti rääkisime projektist Täiskaik, milles vald osaleb eesmärgiga tõsta kohalikus elus rohkem esile täiskasvanute õppimist. Jätkasime tutvumisingoga, et saada tuttavaks teiste osalejatega ja nende õpieelistustega.

ning -kogemustega.

Tutvustasime ülevaadet ruumidest, mida saab kasutada eri (õpi)-sündmuste korraldamiseks. Osalejad said jagada mõtteid **õppiva ja õpetava muhulase, Muhu Elu Kooli idee ning Muhu täiskasvanuhariduse** teemadel. Muhu Elu Kooli eesmärk on tuua kokku erinevad osapooled (nii korraldajad kui kogukond), et tõsta teadlikkust ja täiskasvanute õppimise kättesaadavust. Sisukatest aruteludest tuli välja jätkuv huvi kultuuri ja hariduse teema vastu Muhus ning soov jätkata kogukonnas avatud arutlusi näiteks kultuurimaja

teemal.

Kuidas edasi?

* Looime veebruarikuu jooksul valla veebilehele Muhu Elu Kooli / täiskasvanuharidusega seonduva teabe alamlehe ning lisame lehele ka ruumide info.

* Võtame kaasa soovi uuteks temaatilisteks aruteludeks.

* Jätkame Muhu Elu Kooli idee vormimist ja tutvustamist.

Aitäh aktiivsetele osalejatele!

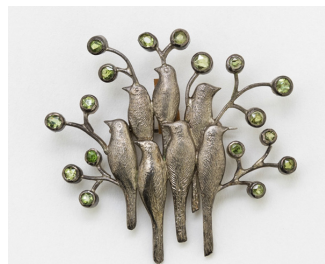
Korraldajad Annika Auväart, Kristjan Sisa, Imre Luht, Marie Saarkoppel, Marian Salum, Liia Ots, Teele Traumann.

“Joonega puudutatud”

A-Galerii SEIFIS on veel **11. veebruarini** võimalik külastada Lia Tüüri mälestusnäitust “Joonega puudutatud”. 25. jaanuaril toimus ka vestlusõhtu, kus Lia elu ja loomingut meenutasid tema kolleegid.

Lia Tüüri mälestusnäitus annab esmakordselt ülevaate kunstniku 1960. aastatel alanud loometeest, kasutades selleks perekonna arhiivimaterjale ja fotosid, kavandeid, joonistusi ning teoseid Eesti muuseumide, Kunstnike Liidu ja erakogudest. A-Galerii on selle näituse tähendusrikas keskkond põhjusel, et hiljuti lahkunud Lia Tüür oli 1993. aastal Eesti autoritehale keskendunud galerii idee algataja.

Tema suurim kirg oli graveerimistehnika ja selle ajalugu, üks keerulisematest ja aeganõudvamate metallile kujutise kandmise viisidest. Tema lemmikmaterjaleks läbi aegade kujunesid hõbe ja vask, kulda pidas ta liiga tehniliseks. Nõtketes graafilistes joontes metalli pinnal väljendus tagasihoidliku iseloomuga kunstniku piiritu loomevabadus ja tundlikkus. Graveeringud tema töodes olid kui

Rinnanõel.

Foto: Madis Kurss

mänglevalt kerged pinna puudutused, mis jätavad vaataja eest varju aastatega distsiplineeritud rutiinsuse, tööriistade ettevalmistamisele ja graveerimisprotsessile kulunud lõputud tunnid kullassepalaua taga ning hapra naise visa pühendumuse, mida nende teoste loomine nõudis.

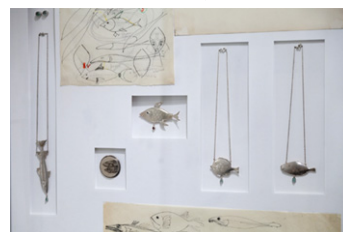
Lia jaoks olid tähtsal kohal tema perekond, lähedased ja kodune Muhu saar. Muhu saarega ehk enim seostub Lia loomingust prosside ja kaelaehete sari “Kala”, kus loodud kalakeste nahk kütteleb mitmevärviliselt või haljalt, nende uimed ja sabakesed liiguvad, silmadena säravad kivikesed ja nad naeratavad muigvel sui või purskavad seljalt välja vett. Neis on ühendatud Lia

kõik erialased oskused, vormivabadus ja mängulisus ning helged mälestused Muhu saare kalurikülast.

Tasakaaluka ja positiivse inimesena oli Lial võluv oskus inimesi ühendada. Tema heatahtlikkus ja otsekohesus tõid tunnustust kolleegide seas, õnnestumisi nii Kunstikombinaadis töötades kui ka hilisemas õpetaja- ja A-Galerii juhataja töös.

Näituse koostas ja kujundas Ketli Tiitsar koostöös A-Galeriiga. Näitust saadab ka trükis, mis avab Lia Tüüri loometeed. Näituse valmimist toetas Eesti Kultuurkapital.

A-Galerii asub Tallinna vanalinnas Hobusepea 2 ning on avatud E-R 10–18, L 11–16.

Näitusevaade: kalad.

Volikogu 25. jaanuari istungi päevakorrast

- Detailplaneeringu algatamine ja KSH algatamata jätmise (Simiste k Kari kü),
- detailplaneeringuala laiendamise (Simiste k Põlluingli kü),
- hariduskomisjoni koosseisu muutmine (S. Jõehe asemele Ü. Läänesaar),
- jaoskonnakomisjoni moodustamine Riigikogu valimiste korraldamiseks (esimees Kaia Ljaš, liikmed Maiker Tammeorg, Aino Rummel, Mari-Liis Rehepapp, Anita Siimer (EKRE), Argo Grassmann, Kaie Abe, Anneli Tõru (Keskerakond), Hants Kipper (SDE), asendusliikmed Marve Järvi, Mall Noormets),
- rahvakohtunikukandidaadi valimine (Ave Toomsalu),
- informatsioonid ja arutelud.

2023. aasta hajaasustuse programm

2023. aasta hajaasustuse programm on avatud alates 1. veebruarist 2023. Taotlusi saab esitada Muhu Vallavalitsusele **kuni 3. aprill 2023 (k.a.)**.

Programmi eesmärgiks on hajaasustusega maapiirkonnas elavate perede elutingimuste parendamine. Taotlejaks saab olla füüsiline isik, kelle rahvastikuregistri järgne ja alaline elukoht on käesoleva aasta 1. jaanuari seisuga Muhu vallas asuv majapidamine, millele toetust taotletakse.

Toetatavaid valdkondi on neli:

- veesüsteemid,
- kanalisatsioonisüsteemid,
- juurdepääsuteed,
- autonoomsed elektrisüsteemid.

Mitmele valdkonnale toetust taotledes tuleb esitada taotlus iga valdkonna kohta eraldi. Maksimaalne toetus ühele majapidamisele on 6500 eurot.

Programmdokumendiga saab tutvuda ja vormikohased taotlused on leitavad Muhu valla kodulehel (www.muhu.ee - valdkonnad - keskkond - hajaasustuse programm).

Muhu vallas on programmi kontaktisik Piret Lang, e-post: keskkond@muhi.ee, tel 453 0681.

Muhu Spordihallis **16. veebruaril kl 20** Muhu lahtised võrkpalli meistrivõistlused. Kohtuvad SK Muhu ja RN Reisid, Valjala. Lähem teave 506 5161, Kalev.

Vallavalitsuse istungitelt

3. jaanuar
Moodustati valimisjaoskond asukohaga Liiva küla, Muhu Maja. Otsustati toetada lapse huvitegevust.
Väljastati ehitusluba Igaküla Ivardi mü üksikelamu laiendamiseks.
Väljastati kasutusluba:
- Vanamõisa k Saadu mü päikeseelektrijaamale,
- Raugi k Mänaoksa mü saunale.
Otsustati korraldada Saare maakonna 2022. a noortevaldkonna tunnustuskonkurss, kinnitati konkursi tähtaeg, tingimused ja komisjoni liikmed.
Otsustati tunnustada lootusetuks nõue, mis on seotud möödunud aastal lahkunud inimesega.

10. jaanuar
Kinnitati Muhu valla 2023. a huvihariduse ja -tegevuse kava.
Kinnitati hajaasustuse programmi laekuvate taotluste menetlemiseks ja hindamiseks komisjon (Piret Lang, komisjoni esimees, Ave Toomsalu, Anneli Tõru, Matti Kaljuste, Imre Luht ja Ludvik Mõtlep) ning eelistatud sihtrühmade ja valdkondade prioriteetsus.

Ajutselt vabastati korraldatud jäätmeveost 4 kinnistut.

Otsustati seada sundvaldus Kuivastu k Vana-Ivardi kü-le tehnovõrgu talumiskohustuse kehtestamiseks Elektrilevi OÜ kasuks.

Väljastati ehitusluba Aljava k Matsi mü 15 kW päikeseelektrijaama paigaldamiseks.

Väljastati kasutusluba Suuremõisa k Jaani-Mihkli mü suvilale.

Kooskõlastati soojuspuuraukude asukohad Rässa k Lagemaa mü kinnise küttesüsteemi rajamiseks.

Kinnitati sotsiaaltransporditeenuse pakkumustulemused. Edukaks tunnistati teenuse osutamiseks Saare maakonnas - RN Reisid OÜ, teenuse osutamiseks väljaspool Saare maakonda asuvatesse tervishoiuasutustesse - Siinorite Transporditeenus OÜ.

Määrati sotsiaalhoolekandeline hüvitis.

17. jaanuar
Määrati sotsiaalhoolekandeline hüvitis.

Otsustati muuta Rässa k Lagemaa mü sihtotstarve: 100 % elamumaa. Otsustati muuta mü nime aadresside unikaalsuse tagamiseks: Kallaste k Uuesaadu uueks nimeks - Uuemäe.

Väljastati ehitusluba Pallasmaa k Hike mü aiamaa püstitamiseks.

Väljastati kasutusluba:

- Liiva k Keskuse mü büroohoonele,
- Võiküla-Orisaare 110 kV õhuliini laiendamisele ja maakaabelliinile Linnuse k Tõnu, Neo ja Lõpe mütel.

Väljastati projekteerimistingimused Võlla k Niidi mü abihoone-sauna ehitusprojekti koostamiseks.

Kooskõlastati puurkaevude asukohad Rässa k Lagemaa mü ja Rässa k Kullerkupu mü.

Kinnitati pakkumustulemused Kuivastu k Merevälja mü DP koostamiseks: edukaks tunnistati OÜ Klo-toid pakkumus.

Kehtestati hinnad raamatukogude ja

valla kantselei teenustele (printimine, skaneerimine).

Kehtestati hinnad koduteenustele ja pakutavatele lisateenustele.

Kehtestati hinnad sotsiaaltransporditeenusele.

Otsustati korraldada avalik kirjalik enampakkumine vallavara võõrandamiseks (mittetöötav puiduhakkur).

Vaadati läbi volikogu materjalid.

24. jaanuar
Määrati sotsiaalhoolekandeline hüvitis.

Otsustati muuta Külasema ja Põitse k Leemeti-Jaagu kü-te nimi - Leemeti.

Otsustati jagada Koguva k Vana-Jaagu kü: Pihlaka ja Tipika (mtm-d).

Otsustati seada sundvaldus Vahtraste k Kesküla kü-le ning Vahtraste k Aru ja Suuraru kü-tele tehnovõrgu talumiskohustuse kehtestamiseks Elektrilevi OÜ kasuks.

Väljastati ehitusluba:

- Rootsivere k Uetoa mü puurkaevu rajamiseks,

- Pädaste k Kadaka mü kahe maa-soojuspuurauku rajamiseks.

Kooskõlastati puurkaevude asukohad Lepiku k Kullaaugu mü ja Võiküla Uuetalu mü.

Kehtestati hinnad:

- Muhu Valla Kommunalaameti pakutavatele teenustele,

- Muhu Vabatahtliku päästekomando teenustele,

- ajaleht Muhulane reklaampindadele.

Detailplaneeringute teated

Simiste küla Kari katastriüksuste detailplaneeringu algatamine ja keskkonnamõjude strateegilise hindamise algatamata jätmise

Muhu Vallavolikogu algatas 25.1.2023. a otsusega nr 79 Simiste külas asuva Kari katastriüksuse (47801:008:0242) detailplaneeringu ja jättis algatamata keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) ning kinnitas planeeringu lähteseisukohad. Planeeringuala suurus on 11463 m² ning see hõlmab kogu Kari katastriüksust. Planeeringuala piir ühtib katastriüksuse piiriga.

Detailplaneeringu eesmärgiks on eluhoone rajamine ning selle võimaldamiseks ranna ehituskeeluvööndi vähendamine ligikaudu 190 meetrini rannajoonest. Ehituskeeluvööndi vähendamine võimaldaks tagada suurema vahemaa naaberkinnistute hoone vahel, luues hajaasustusele omasema elukeskkonna ning vähendades tihedast asustusest tingitud negatiivseid mõjusid.

Tulenevalt ehituskeeluvööndi vähendamise soovist on tegemist üldplaneeringut muutva detailplaneeringuga, mistõttu on kohalikul omavalitsusel kohustus kaaluda KSH algatamise vajadust. Detailplaneeringuga kavandatava tegevuse eeldatava keskkonnamõju olulisuse väljaselgitamiseks koostas Muhu Vallavalitsus KSH eelhindangu. Lähtudes eelhindangu tulemustest, Keskkonnaameti seisukohast, arvestades arendustegevuse väikest mastaapi, olemasolevat hoonestust ning asustusstruktuuri, asus Muhu Vallavolikogu seisukohale, et kavandatava tegevusega ei kaasne olulist keskkonnamõju, mis vajaks keskkonnamõjude strateegilist hindamist.

Simiste küla Põlluingli katastriüksuse detailplaneeringuala laiendamine

Muhu Vallavolikogu otsustas 25.1.2023. a otsusega nr 80 laiendada Simiste küla Põlluingli detailplaneeringuala. Detailplaneeringu eesmärgiks on ajaloolise talukoha taastamine selle algses kohas ning ranna ehituskeeluvööndi vähendamine kavandatud tegevuse võimaldamiseks. Tulenevalt ehituskeeluvööndi vähendamise taotlemisest on tegemist üldplaneeringut muutva detailplaneeringuga. Planeeringuala laiendati ranna ehituskeeluvööndisse kavandatud juurdepääsutee ulatuses. Laiendatud planeeringuala hõlmab Simiste küla Põlluingli katastriüksust (47801:001:0988) ning Saare katastriüksust (47801:001:0987) ranna ehituskeeluvööndisse kavandatava juurdepääsutee ulatuses. Planeeringuala uus suurus on kokku ca 1,1 ha. Planeeringu sisulist lahendust ei ole muudetud.

Muhu Vallavolikogu otsustega saab tutvuda lahtiolekuaegadel Muhu vallamajas ja dokumendiregistri kaudu www.muhu.ee/Dokumendiregister

Täiendav teave tel 453 0680, maa@muhi.ee

Muhu Vallavalitsus teavitab detailplaneeringutest valla kodulehel, maakondlikus lehes ja üldjuhul ka ajalehes Muhulane (kui ilmumissagedus võimaldab). Lisaks on võimalus tellida endale teavitused meile. Selleks palume saata meililistiga liitumise soov aadressil maa@muhi.ee

Roosiaed Muhu südames

Muhu roosiaed sai loodud muhulaste ühise kingitusena Eesti Vabariigile 100. sünnipäevaks. Ühiskingituse loomise eestvedajaks ja mootoriks oli terve 2-aastase perioodi vältel Muhu Pärandikool. Tööde käigus korrustati kunagine kooliaia territoorium, eemaldati osa puid ja võsa, taastati kiviaiad, rajati kastmissüsteemid, teed, istutuskastid, murupingid, varikäik ja kaunis lattvõrestik. Kivipinkide tammepuust istmete seljatugedele on graveeritud kõigi 52 Muhu küla nimed. Roosiaia istutuskastid on täis kauneid lõhnalilli ja -taimi.

Üks Muhu Pärandikooli eestvedaja Kadri Tüür on kirjutanud roosiaia kohta järgmist: „Samuti loodame, et kevadel ärkab uue hooga elu ja tegevus roosiaias. Siiani on kogu töö (v.a muruniitmine, mille eest oleme väga tänulikud valla kommunaalametile) seal toimunud

koguduseliikmete vabatahtliku panusena. Ühtlasi tahame siinkohal tänada kõiki, kes on leidnud mahti sealt läbi astuda. Selle jaoks see paik tehtud sai, et inimesed seal rahulikult aega viita saaksid. Kuna nii Roosiaia kui pastoraadi ja selle ümbruse korrustamine on mõeldud kogukonnaprojektina, mis lõpptulemusena jääb püsivalt avalikku kasutusse, ootame nii töodes kui ideedes jõukohase panusega kaasa lööma kõiki muhulasi!”

Sellel aastal on esmakordselt avatud meie valla kaasav elarve ja Muhu ettevõtlike naiste klubi Fookus koostöös Muhu Pärandikooliga planeerib teostada Roosiaias seni rahapuuduse tõttu tegemata jäänud töid.

Eesmärgiks on muuta Roosiaed senisest paremini kasutatavaks puhkealaks. Soovime, et Muhu südames oleks tõsiselt pilku-

püüdev roosiaed aja veetmiseks. Koht sobiks kogukonna tähendusrikaste sündmuste toimumiseks ja ürituste jäädvustamiseks: seal saaks teha fotosessioone Katariina kirikus laulatavatele paaridele, kooli lõpupilte, tähistada teisi perekondlikke ja kogukondlikke tähtsündmusi. Lisaks soovime parandada võimalusi Roosiaias ürituste pidamiseks: luua võimalused laudade paigutamiseks, olemasolevatel pinkidel istumiseks, asjade käest panemiseks. Sellel eesmärgil on kavas teha olemasolevatele kivipinkidele katted - kahele pingile terrassina, kahele istumisaluseks. Aianurka on planeeritud L-kujuline taimedega kaetud varisein, mis moodustab eraldi õdusa nurgakese. Roosiaias võiksid toimuda kontserdid, luuleõhtud, perspektiivis tuleb sinna luua koht esinejale. Samuti saaks luua võimalused edasisteks arendustegevusteks.

Meie nägemus on, et igaüks, kes soovib, saab Roosiaias korraldada oma ürituse - ükskõik, kas privaatse või avaliku, piletiga või piletita. Ürituste korraldamist koordineerib Muhu Pärandikool. Osa piletitasust läheb Roosiaia arendus- ja hoolduskuludeks.

Loodame rohket osavõttu kaasava elarve hääletusel.

Muhu ettevõtlike naiste klubi
Fookus ja Muhu Pärandikool

Hetk roosiaia avamise ajast.
Kristjan Sisa

Näarikuu ja küünlakuu muuseumis

Aasta 2023 esimene kuu on Muuseumile toonud juba esimesed külastajad ja grupid. Koostasime selle aasta ürituste ja näituste plaani, mida hakkame järgnevatel kuudel ellu viima ja artiklites kajastama.

Käib Hellamaa-teemalise raamatu sisu täpsustamine, mille jaoks käis Eda taaskord arhiivides uurimas. Raamat peaks valmima juunikuuks. Raamatu valmimisest ja esitlusest anname teada jooksvalt erinevates teabekanalites.

Tegeleme tekstiilnäituse uuenemisega. Kevadeks valmivad näitust selgitavad stendid.

Muuseumi on taas külastanud mitmed uurijad. Uuritakse jätkuvalt rahvariideid. Vabaõhumuuseumil on plaanis hakata endale tegema kooguga kaevu ja nad küsisid sel teemal täpsustavaid küsimusi.

Alustasime koos Saaremaa Muuseumiga näituse koostamist meie maakonna õigeusu kirikute teemal. 150 aastat tagasi valmis Saaremaal ja Muhus kokku kümme õigeusu kirikut. Seda tähistatakse

augustikuus; meie abi paluti näituse tegemisel.

Raske lumi murdis Tooma aias maha hulgaliselt viljapuid, nüüd tegeleme hoovi korrustamisega.

Muuseumi esindaja osales Hellamaa külakeskuses toimunud kogukonna arutelul.

Muuseumi juhataja käis muuseumide aastakonverentsil Viimsis. Veebruari alguses osaleb muuseumi juhataja Tallinnas toimuval turismimessil.

3. veebruaril kohtume lastaialastega ja räägime küünlapäevast.

4. veebruaril kutsume endaga koos lõpetama jõule. Sel päeval – Küünlalühtrijalapäeval saab vaadata näitust „Plekine jõululul“ ja „Juhan Debora albumis“ – neid siis viimast korda, sest hakkame üles panema järgmisi näitusi. Lisaks vormistame taas tööle meie taastatud kamina, joome puna ja viskame kuuse välja.

11. veebruaril külastavad muuseumi mitme Euroopa riigi reisi- korraldajad.

Muuseumi jaoks on oluline kuu-

päev **15. veebruar**, sest sel päeval 1990. aastal eraldusime Saaremaa Koduloomuuseumist ja saime iseseisvaks. Muuseumi 50. juubeli tähistamisega alustame maikuus, kuna ametlik asutamise kuupäev on 19. mai 1973.

18. veebruaril tähistame Juhana Smuuli 101. sünniaastapäeva. Algsuga **kell 11** käime Rannamäel oleva kuju juures, asetame lilled ja küünlad. Kunstitalis avame sel päeval Saaremaa Muuseumi poolt koostatud Kuressaare teatritele kuuluv näituse „Juhana Smuul ja teater“. Peale näituse avamist suundume kontorihoonesse. Eda räägib samal teemal: „Juhana ja teater“.

21. veebruaril on Muhus plaanis läbi viia perepäev vastlapäeva teemal ja muuseum loob seal kaasa. Täpsem teave selle päeva kohta ilmub juba õige pea erinevates meediakanalites.

23. veebruaril on muuseum avatud **kell 10–14, 24. veebruaril** on muuseum **suletud**. Muhu Muuseum on avatud T-L 10–17.

Tervitustega, **Muuseumipere**

Mart Saarso jahil Lennuk.

Pildi allikas: Ajapaik

Põnev koolipäev

oli 15. jaanuaril Külasea külakoolis. Geograafia õpetaja ametit pidas maailmarändur ja Muhu väimees, nüüdseks Tamsele ankrusse jäänud Mart Saarso. Kõik õpilased kuulasid ja vaatasid suure huviga purjelaeva Lennuk esimese ümbermaailmareisi baasil (mis toimus sajandivahetuse paiku) toimunud ettekannet. Aasa Mart jagas meiega põnevaid leide nii looduse, inimeste kui ka arhitektuuri osas, kommenteerides neid läbi meremehe muheda huumori. Peale kahte geograafia tundi, 25 riiki ja 36 sadamat oli tunne, justkui oleks ise kaasa seilanud. Meil oli haruldane võimalus aimu saada kapteni rollist - suurest vastutusest, tema otsuste tagamaadest ja piltlikult öeldes nii inimeste psüühika kui navigatsioonikaartide lugemisoskusest ja kõigest, mis sinna vahele jäi. Müts maha selliste meeste ees! Kõik küsimused, mis arvukal õpilaskonnal tekkisid, said ka ammendava vastuse.

Kosutav söögivahetund heeringaleiva ning traditsioonilise moosi-saiaga oli jätkuvalt koolipäeva oodatud osa, mis sobis meie 6 - 86 aasta vanustele pois-tele ja tüdrukutele. Järgnenud võimlemisminutite järgitasid keha ja vaimu, keskendumaks uutele teadmistele. Koolil oli ka väike rekord - seekord oli õpilasi 11 erinevast Muhu külast!

Silla Mall Külasemast

Järgmine koolipäev toimub **12. veebruaril** endiselt Muhu Lasteaia saalis **algusega kell 12**. Seoses läheneva sõbrapäevaga on plaan mängida uusi ja vanu laua- ja seltskonnamänge. Iga õpilane võib kaasa võtta oma mängu, mida ta õpetab ka kaaslastele. Koolipäeva lõpetame viktoriiniga, mille on koostanud Külasea Saadu Helbe.

Lisaks mängule võlta kaasa mängulust ja 1 euro kooliraha.

Kõik huvilised oodatud!

Veebruaris toimub Pärandi-kooli korraldusel noorteka studios Kultuurkapitali toetusel **Muhu oabitsa tekstide sisse lugemine**, nee pannakse pärast juutuupi ülesse!

Sotsiaalteenuste hinnakirjad

Muhu Vallavalitsuse 17. jaanuari 2023 korraldusega nr 31 kinnitati **sotsiaaltransporditeenuse klientide omaosaluse hinnakiri alates 1. märtsist 2023.**

1. suunal Muhi-Kuressaare-Muhu - 20 eurot inimese kohta,
2. raviteenuste saamiseks Kuressaare Haiglas (dialüüs, vähivahi) - 10 eurot in. kohta,
3. lisateenused Kuressaares - 5 eurot tund,
4. Muhi valla piires - 0,30 eurot kilomeeter,
5. suunal Muhi-Pärnu või Pärnu-Muhu - 13 eurot in. kohta,
6. suunal Muhi-Tallinn või Tallinn-Muhu - 18 eurot inimese kohta,
7. suunal Muhi-Tartu või Tartu-Muhu - 27 eurot in. kohta.

Sotsiaaltransporditeenuse eesmärk on võimaldada puuetega inimestel, kellel puue takistab isikliku või ühissõiduki kasutamist, kasutada tema vajaduste vastavat transpordivahendit.

Sotsiaaltransporditeenuse saamiseks on vaja esmalt pöörduda vallavalitsuse sotsiaaltöötajate poole, teenust osutatakse ainult teenusele suunatud klientidele.

Ilma suunamiseta kehtivad sõitudele vedaja poolt kehtestatud kilomeetrihinnad suunal Muhi-Kuressaare-Muhu 0.90 eurot/km ja Saare maakonnast väljapoole hinnaga 1.20 eurot/km (sh praamipiletid ja saatmine raviasutuses).

Muhu Vallavalitsuse 17. jaanuari 2023 korraldusega nr 30 kinnitati **hinnakiri koduteenusele ja pakutavale lisateenusele alates 1. märtsist 2023.**

1. koduteenus 6 eurot kord.
Koduteenus sisaldab:
1) teabe edastamine, abistamine asjaajamisel;
- 2) abistamine arstiabi korraldamisel;
- 3) toiduainete ja majapidamis- tarvetega varustamine;
- 4) abistamine kodustes töodes (v.a koristustööd);
- 5) abistamine enesehooldusel.
2. kliendi pesemine väljaspool kliendi kodu - hinnaks 4 eurot kord. Lisateenuse maksumus lisandub koduteenuse hinnale.
3. Koduteenuse kuutasu maksumus kujuneb vastavalt teenuse vajadusele.

Tuli uus ja õnnistas. Tõi kaasa lumetormi ja vihmilmasid, päikesesära ja jääpurikaid. Kõike, mida ühelt talvelt tahta. Õnnistas ilma ja ajaga. Lasteaed alustas peale pühi rahulikult. Nii nagu sügisel sai suurimaks aasta eesmärgiks kirjutatud – RAHU. Maailma mastaabis pole see veel saavutatud, on sõdijaid ja on kannatajaid. Eesti on vaba, aga kas meie igapäev kulgeb ka rahus?

Üksikindiviidina saan kõnelda ainult enda eest. Samas, olles 20 lapse igapäevane kaaslane ning 18-le täiskasvanule igapäevane kolleeg, saan rääkida ka nende mõeldes. Jah, meil on rahu. Iga rühm elab uude aastasse sisse: kes peab juba

arenguvestlusi, kes võtab liikumisaastat eriti tõsiselt ja kinnistab igal võimalusel laste liikumisharjumusi – mäel ja mäe ümber, lasteaia mänguväljakul ja korvpalliplatsil, lasteaia saalis ja spordihallis.

Tark ei torma ja nii võib ka vaimne liikumine olla rahulikus tempos kulgemine eesmärkide ja ootuste vahel, küsimuste ja vastuste keskel, testide ja tulemuste teel. Analüüsi-võime on üks inimese parimaid omadusi. Kuidas, miks ja kui palju? Kelle jaoks ja kas oli kasulik? Sedasi saab tihtilugu eristada olulise seast mittevajaliku ja see on juba tänapäeval väga suur abivahend.

Tuli uus ja õnnistas. Õnnistas

kogu meie lasteaeda. Muhi Lasteaeda. Samanimeline on ka Tallinnas. Segaduste edasiseks vältimiseks otsustasime oma majale panna nime. Mõõdunud aasta lõpus said kõik pered osaleda lasteaia nimekonkursil. Nimekandidaate tuli üksjagu. Jaanuari alguses valis iga rühm oma lemmiku, nii jäi alles neli kõige-kõiget.

Tuli uus ja õnnistas. Õnnistas kogu meie lasteaeda. Sest uus aastanumber tähendab pidulikku juubeliaastat ka meie lasteaiale. Kevadeks planeeritud sünnipäevapeol saab maja oma nime ka ametlikult välja öelda ning pidulikult tähistatud. **Maris Mägi**

Kuidas hoiduda veebipettustest ja -kelmudest?

Petturid kasutavad raha väljapetmiseks erinevaid võimalusi. Politsei poole pöördunud inimestel on kõige rohkem olnud kokkupuuteid e-kirjadega, mis teatavad loteriivõidust, ootamatust pöörandusest või toetusest. Samuti on laialt levinud mitmesugused investeerimisskeemid, mis pakuvad kiirelt suure tulu teenimise võimalust, ja ka nn armukelmused.

Petukirjad näevad välja kui täiesti tavalised kirjad, kuid nad on üldjuhul lühikesed, sisaldavad kirjavigu või vale keelekasutust. Pettusele viitavad ka nt saatja imelik aadress ning saatja nime ja aadressi erinevus, kirjavead saatja aadressis või kirjavead kirja sees.

Petukirjad nõuavad tavaliselt kiiret reageerimist ja sisaldavad mingit ähvardust: kui kohe lingile vajutades kontot ei kinnita, siis see suletakse; maksa raha, muidu avaldame video; raha saad teenida ainult, kui vastad viie minuti jooksul jne.

Välja võib tuua ka petukirjad, mille oleks justkui saanud Eesti politsei. Nende e-kirjade saatjaks on märgitud politseinike või teiste (riigi)asutuste töötajate nimed, kuid tegelikult ei ole nemad neid kirju saanud.

Neis kirjades on sageli süüdistus, nagu oleks kirja aadressaat vaadanud lastega seotud pornograafilist videot. Kiri on justkui saadetud politsei, ministrium, Europoli või mõne teise ametiasutuse poolt.

Neid e-kirju saatavad kelmid, kellega ei tohi vestlusesse astuda, sest siis hakatakse raha välja pressima. Selliste kirjade puhul tuleks kirja saatja blokeerida ja kiri kustutada.

Investeerimiskelmuste puhul võtab tavaliselt ühendust võõras

inimene, kes pakub tulusat investeerimisvõimalust. Inimesele antakse „kogenud“ investeerimise nõustaja kontakt, kellega saab nõu pidada. Edasi kutsutakse inimene veebilehele, kus saab raha investeerida või sellega kaubelda ja teenida suuri summasid. Veebilehel olev teave on võltsitud, sinna palutakse sisse logida ja investeerida 100–500 eurot.

Kui inimene püüab oma raha välja võtta, siis ta seda kätte ei saa, sest kelmid on tema raha juba varastanud. Lisaks võivad kelmid küsida juurde täiendavaid makseid, kui inimene soovib oma investeeritud raha kätte saada. „Investeeritud“ raha tegelikult kasumit ei teeni ja seda enam tagasi ei saa.

Politsei nõuanded, kuidas end selliste kelmide eest kaitsta:

- kui saad kahtlase kõne, siis lõpeti see kohe ära,
- kui uuesti helistatakse, ära vasta või blokeeri number,
- ära nõustu reklaamides või telefoni teel pakutavate investeerimisvõimalustega,
- kui keegi pakub sulle väga tulusat ja kiiret rahateenimise võimalust, siis keeldu sellest alati – tegu on pettusega,
- ära usalda tulusaid investeerimisvõimalusi pakkuvaid veebilehti – kelmid jälgendavad päris ettevõtteid ja veebilehel olev teave ei vasta tõele,
- investeerimisega soovime alustada oma kodupangast ja teha eelnevalt endale selgeks baasteadmised, sest isegi kodupangast investeerides on oht investeringuga minusesse minna – investeerimine ei taga alati tulu.

Armukelmuse puhul kirjutab keegi võõras ja soovib tutvuda. See

inimene on väga sõbralik, teeb komplimente ehk teisisõnu püüab ohvrit endasse armuma panna. Tutvustab end sõdurina, arstina, rikka ettevõtjana ja seostab end Eestiga. Sageli on armusuhtest huvitatud võõral olnud väga kurb ja raske minevik.

Tema nimi ja fotod tunduvad päris, kuid need on varastatud.

Raha hakkab kelm küsima ca 2–4 nädala pärast, kui tal juhtub mõni ootamatu, kuid usutav eriolukord. Näiteks soovib külla tulla ja oleks vaja abi reisikulude (lennupiletid, viisad) katmisel; on vaja abi ootamatute ravikulude katteks; merel on piraadid ja inimene tahab saada oma isiklikud väärtuslikud esemed turvalisse kohta – saatmiskulud vajavad katmist.

Raha küsimine kordub seni, kuni ohver mõistab, et on sattunud kelmi ohvriks. Ohvriteks valivad kelmid kõige sagedamini 40+ vanuses naisi.

Politsei soovib mitte saata raha inimesele, kellega kunagi päriselt kohtunud ei ole. Kaalu põhjalikult ja pea kellegagi nõu, kui otsustad minna internetituttavaga kohtuma. Kindlasti ära reisi välismaale kellegagi kohtuma.

Samuti soovime võõraid sõbrakutseid internetis mitte vastu võtta, aga kui seda ikkagi tehakse, siis ei tasu võõrastele oma pangandmeid jagada ega hakata suurte summadega ülekandeid tegema.

Internetituttavuste puhul arvesta, et inimese nimi ja pilt ei pruugi olla tegelikud. Ühtlasi pea meeles: võõra inimese ilus jutt ja tema reaalsed kavatsused ei tarvitse ühtida.

Elina Laas, veebipolitseinik
Ahto Aulik, Muhi valla piirkonnapolitseinik

Raamatukogude aasta

Liiva raamatukogus

Raamatukogude teema-aasta möödus Liiva raamatukogus koostöö ja uute alguste tähe all. Aasta avasime 12. jaanuaril koos Muhu Põhikooli 2. klassi lastega ning ettelugemisele tuli katkend Piret Raua raamatust „Tobias ja teine B“. Tähelepanuväärsemad sündmused olid: luulekonkurss „Juhan Smuul 100“, Saare maakonna raamatukoguhoidjate õppereis Muhusse, Muhu Hooldekeskuse külastamine, lastekaitsepäeva tähistamine Põide terviserajal koos raamatukoguhoidjate näidendiga „Naksitrallid“, Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu koostööprojekt „Raamatukogud-muuseumid-noored“ raames valminud Muhu kirjanikke tutvustav video (koostööd tegid Liiva ja Hellamaa raamatukogu, Muhu Muuseum, Muhu Noortekeskus), kohtumine kirjanik Katrin Pautsiga, sokikanna parandamise töötuba, „Lugemistund“ Muhu Noortekeskuses, liitumine Lugemisisu programiga, kohtumiste sari „Ettevõtlik inimene“, õpitund „Kuidas leida infot, mida otsid“, ettelugemispäeva tähistamine Muhu Lasteaia saalis, kohtumine laste sõber Saaraga ning laste ja noorte käsitööring.

Loomulikult tasuksid eraldi äärmärkimist kõik need korrad, kui raamatukogu on külastanud lasteaia- või koolilapsed. Haapsalu lasteraamatukogu juhataja Jaanus Kõuts on öelnud, et iga kord, mil laps raamatukogu külastab, lihvib ta raamatukogu lävepakku enda jaoks millimeetri võrra madalamaks, kuni lõpuks täiskasvanuks saades on raamatukogu külastamine juba tavapärane ja loomulik.

2022. aastal oli Liiva raamatukogul 348 lugejat, neist lapsi 86. Uusi lugejaid lisandus juurde 55. Laenutusi registreeriti kokku 8265, külastusi 4617.

Kokku saabus Liiva raamatukogu fondi juurde 573 uut teavikut, neist 138 annetustena. 2022. aastal enim laenutatud raamatud olid: Jeff Kinney „Ühe äpard päevik“, Nicola May „Väike nurgapood“, Leelo Kassikäpp „R. Sovhoosi linnutalitaja Riina Roosimägi“, Raivo Mänd „Poiss kadakaselt saarelt“ ja Loone Ots „Armastus“. Autorite esiviisiku moodustasid: Jeff Kinney, Erik Tohvri, M.C. Beaton, Marje Ernits ja Ilmar Musk.

Juhataja Marie asus oma erialaseid teadmisi täiendama Eesti Rahvusraamatukogu poolt korraldataval raamatukoguhoidjate kutsekoolitusel ning pälvis kolleegide tunnustuse „Saare maakonna parim maaraamatukoguhoidja 2022“.

Liiva raamatukogu tänab teema-aasta igakülse õnnestumise eest kõiki suuri ja väikeseid: koostööpartnereid, külastajaid ja lugejaid.

Marie Saarkoppel

Hellamaa raamatukogus

Lõppenud aasta olulisemad teemad Hellamaa Raamatukogus olid raamatukogude aasta, Juhan Smuul 100, Hellamaa Raamatukogu 135 ning koostöö teiste Muhu valla ja naabervalla asutustega.

Kohtumise kõigepealt hinnatud Muhu kirjaniku Mudlumiga, kes jutustas elust, inimestest ja raamatutest ning luges ette katkendi 2021. aastal enimlaenutatud teosest „Mitte ainult minu tädi Ellen“. Hellamaa Raamatukogu kanti kaugtöövõimaluste kaardile. Raamatukogu võttis osa suurest mõistatamismängust „Avasta Eesti raamatukogusid“. Eakate seltskonnaga Kesksomingupidajad osaleti „Raamatukogude aastal tantsuga“ aktsioonis.

Maikuus organiseerisid Hellamaa ja Liiva raamatukogud naabersaare kolleegidele õppereisi Muhumaale. Koostöös Ida-Saaremaa ja Muhu raamatukogude, noortekeskuste ja kultuurimajadega toimus lastekaitsepäev. Projektikonkursi „Raamatukogud-muuseumid-noored“ toel valmis Muhu raamatukogude, Muhu Muuseumi ja Muhu Noortekeskuse koostööna film „Muhu kirjanikud läbi noorte silmade 2022“. Rahatarkuse edendamiseks toimus Tarvo Vaarmetsa koolitus „Rahajutud raamatukogus. Eduka investeerimisega pensionini“. Lugemisaktsioon „Lugemistund“ viidi läbi Muhu Hooldekodus ja Hellamaa Raamatukogus. Muhu Põhikooli õpilased käisid raamatukogus ja külakeskuses kodulootundi läbi viimas. Jalgrattamatka „Tunne oma Hellamaad“ ettevalmistamisel otsiti kunagiste Hellamaa ja Võlla mõisaga seotud kaarte, kirjalikke materjale ja mälestusi ning matkal püüti üles leida mõlema mõisa ja Hellamaa vallaga seotud säilinud hooneid ning endiste hoonete ja rajatiste jälgi looduses.

Oktoobrikuus toimusid raamatukogupäevade ja täiskasvanud õppija nädala üritused. Õpitund senioridele oli pühendatud Juhan Smuuli 100. sünniaastapäevale. Luule- ja muusikapõimikut Smuuli loomingust ning ülevaadet raamatukogu ajaloost ja tänapäevast sai kuulda sünnipäevapeol „Hellamaa Raamatukogu 135. Hellamaa koolimaja 115. Hellamaa Külakeskus 20“. Alguse sai üritusteseeria „Seenioride tervisetund“, mida viib läbi meditsiinitudeng Triin Valk.

Koostöös Kadri Keertiga Muhu Noortekeskusest valmis aastat kokku võttev video „Muhu raamatukogud 2022“.

Raamatukogu kõige aktiivsemad kliendid olid Kesksomingupidajad, kes võtsid kõikidest üritustest osa, kellega sai teispäeviti lauldud, tantsitud, võimeldud, õpitud, küsitlustele vastatud, tähtpäevi peetud, luuletusi ja monolooge loetud, pärimust talletatud ja muhu kiele reagitud. Täienesid ja jätkusid näitused „Tulisema tarblina kahessa-kand“ ja „Perioodikast periooditi“. Uued näitused olid „Hellamaa raamatukogu 135“, „Kogude pärlid“, „Juhan Smuul 100“, „Need vanad muhulaste postkaardid“, „Raamatujuubelid 2022. Eesti lastekirjandus“, „Luuletusi raamatukogust ja raamatutest“. Püsiväljapanekus on „Kommunismiehitaja“ 40 ja 50 aastat tagasi.

2022. aastal täienes Hellamaa Raamatukogu fond 349 teaviku võrra, neist 74 läbi annetuste. Perioodilisi väljaandeid lisandus 20 nimetust.

Raamatute laenutuste TOP 10-sse jõudsid: Eve Laur „Õmblejanna“, Santa Montefiore „Deverilli lossi tütre“, Lucinda Riley „Kadunud õde“, Maarja Undusk „Ellen Niit - heleda mõtte laast“, Monica-Linde Klemet „Küpsete pirnide kuma“, Kristina Sabaliauskaite „Peetri keisrinna I“, Sally Salminen „Katrina“, Tõnu Õnnepalu „Palk“, Virginie Grimaldi „Viimane aeg on tähed uuesti põlema süüdata“, Heli Kendra „Kärkä“. Autoritest olid populaarseimad: Santa Montefiore, Esta Aksli, Barbara Cartland, Leelo Kassikäpp, Lucinda Riley, Urve Tinnuri, Eet Tuule, Marje Ernits, Nicola May ja Mudlum.

Raamatukogu kasutajaid oli 2022. aastal 216, neist lapsi 41. Registreeriti 42 uut lugejat, neist 13 last. Augustikuus tähistasime vanima kliendi ja kõigil üritustel osaleja Lilli-Vilhelmine Riisi 100. sünnipäeva!

Raamatukogu pakub klientidele tuge kõikvõimalikes asjaajamistes ja e-riigiga suhtemisel, vastab infopäringutele, aitab muukeelsetel elanikel loimuda. Hellamaa Raamatukogu nomineeriti Eesti Sotsiaaltöö Assotsiatsiooni poolt korraldatud parimate sotsiaallala töötajate konkursil kategoorias „Aasta koostööpartner 2021“. Parema klienditeeninduse tagamiseks võttis raamatukoguhoidja osa paljudest erialastest ja üldkultuurilistest koolitustest. Hellamaa Raamatukogu kiidab ja tänab südamest kõiki oma lugejaid, külalisi, kolleegide ja koostööpartnereid, kes aitasid raamatukogude aasta edukalt mööda saata. Erilised tänusõnad Mariele Liiva Raamatukogust ning Tiinale, Annelile ja Kesksomingupidajatele Hellamaa Külakeskusest.

Anu Kaljuste

Pilt: Marie Saarkoppel

Ettevõtlik inimene: Triinu Traumann

28. jaanuaril jagas Triinu Traumann oma kogemusi käsitöö-ettevõtlusest kogukonna-kohtumiste sarjas Ettevõtlik inimene. Rääkisime sellest, et Muhu tuntuks aitab käsitööinimestel oma tooteid turustada ning Muhu on eriline elu- ja loomekeskkond.

Triinu tundis huvi käsitöö vastu juba noorena - oma esimese kampsuni kudus ta 1. klassis. Rõivatootmise õpingud Tallinna Tehnikaülikoolis ja erialane palgatöö andsid juurde oskusi õmblemise, tekstiilide ja tootmisprotsesside kohta. Noore emana oli paras aeg ja soov alustada oma ettevõttega - 14 aastat tagasi alustas ta Muhus masintikandiga, lisandusid kätsi tikkimine, õmblemine jm. Täna on ta tänu saare naistele omasele jonnakusele jõudnud oma unistuse täideviimisel kangaste disainimise ja loomiseni ning nendest oma põhitoote - oversize vihmamantli tootmiseni. Loometöös on Triinul inspiratsiooniks vanad muhu tekid, pärand ja keskkonnateadlik eluviis, kus ei tahaks riide-ribagi ära visata. Triinu lemmikvärv on kirju - just sellised toretsevad muhu värvid ja mustrid elavad edasi tema ja paljude teiste tublide muhu käsitöölise loomingu. Triinu raamatusoovitus: Evelin Org, Olesija Saue „Bränd nimega sina“.

Uute kohtumisteni Liiva raamatukogus!

**Marie Saarkoppel
Teale Traumann**

Püasustusega väikesaarte nimistusse lisati Viirelaid ja Mohni saar, kirjutas Saarte Häale veebileht 19. jaanuaril. Viirelaid on osa Võiküla külast. Rahvastikuregistri andmetel on saarele registreeritud seitse elanikku. Mohni saar (5 el.) asub Kuusalu vallas Eru lahes.

Tähtpäevade puhul

Rahvusvaheliselt tuntud muinsuskaitstjast **Jaan Tammest** kirjutas 26. jaanuari Saarte Hääle seoses tema 75. sünnipäevaga. Eesti muinsuskaitse seltsi ühe asutaja Jaan Tamme elust ja tööst sai kuulda Kadi radio saatest, kus ta valutas mh südant, et elementaarseid asju korda ajamata kiputakse valimiste vms tuules nähtavale tooma vaid ülisuuri projekte. Saadet saab järele kuulata kadi.ee/jareлкуulamine/kulavahelood-28-01-23/

Muhu kultuurielu pärlist, Hellamaa külakeskuse juhatajast **Tiinast** pajatas Irena Tarvis 25. jaanuari Saarte Hääles.

Muhu Põhikooli saalis

4. märtsil kell 18

Kalle Sepp ja Mikk Tammepõld

Naistepäeva kontsert

Piletid müügil kohapeal
10 ja 15 eurot

Hellamaa külakeskuses

Kinohommik **7. märtsil kell 10**

Kinoõhtu **10. märtsil kell 19**

filmiga **“SUVITAJAD”**

piletid 4 ja 5 eurot

Kiisuke

Väike Miku, Miisuke on sinu armas kiisuke. Kiisu pehme loomake, karv tal seljas siidine. Kiisul käpad, kikkis kõrvad, pea, suu ja vurrukarvad, aga pikk ja sirge saba uhkuseks ja tüüriks taga. Kiisul silmad kuidas ilmad: päeval väiksed pikergused, öösel suured ümmargused, pimedas tulepaistel nad säravad kui laternad. Mida kiisule süüa annad, temale toiduks ette kannad? Piima kiisule süüa annad, temale tassil ette kannad. Kiisu kõhu täis sõõb, peale sõõki nurru lõõb, kuni uinub magama sügavasse unne ta. Öösel kiisu ringi luurab, kikkis kõrvadega kuulab. Kiisu kuuleb krõbinat, kohe erksalt kuulatab. Kiisu luurab siia-sinna, kuhu saagi järele minna, tagukäpast lükkab hoogu, hüppab hopsti!, esikäppadega haarab hiire kinni krapsti. Kiisu kohe hiirt ei sõõ, parem temaga palli lõõb.

Sofia Metsküla

Märts 2022

Juhan Smuuli juubeliaasta lõpus ja Muhu Muuseumi juubeliaastal saab 75-aastaseks Muhu Muuseumi kauaaegne töötaja Ago Rullingo.

Koos 1986. aastal Juhan Smuuli muuseumi juhataks saanud abikaasa Alviine Schmuuliga loodi Muhu valla omanduses olev Muhu ajalugu ja kultuuri säilitav Muhu Muuseum.

Ago Rullingo sündis 18. veebruaril 1948. Aastatel 1963–65 õppis ta Tallinna 7. Keskkoolis. Lõpetas 1967 kaugõppekeskkooli, 1974 Tartu Ülikooli eesti filoloogia erialal. Ago töötas mitmetel ametikohtadel, sealhulgas Keele ja Kirjanduse Instituudis. 1974–75 oli ta Tiirimetsa koolis õpetaja. 1975. kuni 2006. aastani oli Ago Rullingo seotud Koguva ja muuseumiga.

Esimest korda jõudis Ago Koguvasse 1971. aasta kevadel vahetult pärast Juhani surma. 1975 sai temast Juhan Smuuli Muuseumi vanemteadur. Juhan Smuuli kodutalus 1973. aastal avatud muuseum oli Saaremaa Koduloomuuseumi filiaal ja muuseumi rajamine seisis veel ees. Ago pidi esmase tööülesandena ette valmistama muuseumi esimese ekspositsiooni. Ago enda sõnade kohaselt oli tema hoiak ENSV rahvakirjandiku, Stalini ja Lenini preemia laureaadi Juhan Smuuli suhtes enam

Ago Rullingo 75

kui kriitiline. Koguvasse tööle asumise hetkeks oli ta küll teada saanud, et kõik Schmuulid ei olegi kommunistid ja võimalik oli ka vastupidine. Ekspositsiooni ettevalmistamise käigus Juhan Smuuli loomungusse süvenedes selgus, et selles on punaste ridade vahel rohkem ka tuumakat sisu. Ekspositsioon avati 1977 ja seda said paljud külastajad näha kuni 1991. aastani, mil muuseum oli juba Saaremaa koduloomuuseumist lahku löönud ja iseseisvaks vallamuuseumiks saanud.

Suved olid täidetud rohkete külastajate vastuvõtmisega ja nende ekskursioonide korraldamisega. Rullingo sõnade kohaselt tegi ta rekordpäeval üheksa ekskursiooni. Artikli autori jaoks on see mõnevõrra uskumatu, kuna juba kolm ekskursiooni palaval suvepäeval tundub olevat inimeste võimete piiril.

15. veebruaril 1990 sai senine Juhan Smuuli Memoriaal- ja Koguva Vabaõhumuuseum iseseisvaks Muhu Muuseumiks. Koos abikaasa Alviine Schmuuliga hakati vedama muuseumi ümberkorraldamist uutest oludest – Alviine muuseumi juhatajana ja Ago vanemteadurina. Ajad olid keerulised ja vaesed. Vald oli noor ja vallavanemaga ei olnud suhted kõige paremad, nii et sealt mingisugust toetust ei saadud. Õnneks ei kahanenud huvi Koguva vastu iseseisvuse saabudes. Nüüd, kus

saartele pääses ilma suurte formaalsetusteta, kasutasid nii eestlased kui soomlased võimalust külastada Saaremaa kõrval ka Muhu saart. Lisaks tavakülastajatele on Koguva Juhan Smuuli aegadest saadik olnud koht, kuhu toodi kõrgeid ametiisikuid ja riigijuhtegi. Koguvat on austanud oma visiidiga ka vähemalt üks kroonitud pea: Taani kuninga Margrethe II 2001. aastal.

Selle kõrval jätkus Ago Rullingo aega ja sihikindlust panna kokku Muhu saart käsitlevat teost. See on jäänud tänini ainukeseks omataoliseks ühte kihelkonda/valda käsitlevaks raamatuks, mis pälvis ka laialdast tähelepanu ja tunnustust. Entsüklopeediline ülevaade Muhu saare loodusest, ajaloo ja pärandist pealkirjaga “Muhumaa” pälvis Eesti Kultuurkapitali 2001. aasta peapreemia. 2002. aastal sai Ago Rullingo Saare maakonna teeneteplaadi ja Eesti ajalookirjanduse aastapreemia. Järgmiseks projektiks sai põhjalike ülevaadete koostamine 52-st Muhu külast, need valmisid järgmise kümne aasta jooksul ja on Muhu Muuseumis huviliste kasutuses. Seoses uute majaomanikega, kes tunnevad huvi ka oma kinnisvara mineviku vastu, on need leidnud sagedast kasutust.

Soovime muuseumi poolt Agole ka edaspidiseks tervist ja tööroõmu Muhu ja muudel teemadel.

Eda Maripuu
Muhu Muuseum

“Muhu sidusate pärandniitude” projektikoordinaator Anneli Holm sai sõna Saarte Hääle veebilehel 12. jaanuaril, veendes lugejat, et looduses on kõik omavahel tihedalt seotud. Iga liigi kadu vaesestab seda süsteemi ja vähendab selle võimet normaalselt funktsioneerida, mis omakorda vähendab inimese elukvaliteeti, kes on sõltuv looduse ökosüsteemist. “Hoida tuleb kõiki erinevaid elupaiku – metsi, niite, soid, veekogusid jne –, igatüüpi neist on erinevad, sealhulgas eluks kohanenud liigid.”

Loopealsete taastamisega seonduvast “sõjast” kirjutati Saarte Hääle veebilehel 6. ja 7. jaanuaril.

Sofia Metsküla 15.8.1927 – 9.1.2023

Elame ajal, kus võime küla vanima elaniku surmast lugeda maakonnalehest. Hoiame külas omadel ikka silma peal, kes on juurde tulnud, kes lahkunud, kes kolinud.

Lehtmetsa küla vanim elanik Sohvi suri selle aasta jaanuaris, olles kuressaarlaste nimekirjas. Sündis ta aga Sõrve elanikuna. Põhilise osa elust elas ja toimetas ta siiski Muhus. Kel on olnud au teda tunda, see teab, et Sohvi oli vastuoluline isiksus – otsekohene, ajas taga oma õigust, samas väga lahke ja pidas silmas kogukonna huve. Teda iseloomustasid töökus, loovus, teadmishimu ja kasinus.

Töökus väljendus Sohvi julguses võtta vastu elu pakkumisi – agroomiks õppinuna tulla Koguvasse

kalurikolhoosi “Tormi Poeg” esimeheks ei ole ühe naise jaoks just tavaline. Ta töötas ka traktoristi, postimehe, jahimehe ja kindlustajana.

Sohvi loovusest on saanud osa ka ajalehe Muhulane lugejad, vahel ilmusid lehes tema luuleread. Kellel õnnestus teda küla vahel kohata, sai osa autori ettekannetest kasside temal, iga kassi kohta oli Sohvi teinud luuletuse. Loovust väljendas samuti Sohvi aiapidamine, tema peenramaa oli külatänavalt vaadates hästi põnev.

Teadmishimust andis aimu Sohvi raamatukogu, ta tellis koju eri liiki kirjandust, luges palju ja jagas oma teadmisi hea meelega teistele. Tal

olid meeles toimunud sündmused kuupäeva, kellaja ja nädalapäeva täpsusega.

Sohvi kasinus oli kuulus üle küla, ta ei oostnud endale riideid, vaid parandas olemasolevaid. Ei soovinud külastada arste ega võtta tablette. Söögi kasvatada endale peamiselt ise. Poest tõi toitu ainult kassidele ja neid oli tal ikka väga palju.

Sofia Metsküla panus Muhusse sisserännanud inimesena saare elu edendamisse oli inimlik ja hooliv, ta hoidis sidet omakandi inimeste vahel ja viis neid ilmaeluga kurssi. Ja Lehtmetsa küla mäletab teda värvikate lugude kaudu, mida kanname edasi suulise pärimusena.

Sohvit mälestavad

Lehtmetsa elanikud

LAUPÄEVAL, 11.02 KL 11.00 LIIVA RAAMATUKOGUS
ETTEVÖTLIK INIMENE

ÜLLAR LÄÄNESAAR JAGAB OMA KOGETUST TEHNIKAVALDKONNAS
TEGUTSEMISEST, ÕPPIMISEST, ÕNNESTUMISTEST JA
MITTEÕNNESTUMISTEST ETTEVÖTLUSES.

Tule ja veeda sisukas tunnike raamatukogus
kuulates ettevõtliku inimese kogemusi!

LIIVARK@MUHU.EE, 453 0686

KODARRAHAD FOTODEL

Tartu Ülikooli
Viljandi Kultuuriakadeemia
pärandtehnoloogia üliõpilaste tööde
näitus **PASTORAADIS**

Juhendaja: Indrek Ikkonen

AVATUD KEVADENI

Hellamaa Raamatukogu kutsub

Teisipäeval, 14. veebruaril kell 11.00

SEENIORIDE 5. TERVISETUND

Juhendab meditsiinitudeng
Triin Valk

veebruaris suletud.
Vajadusel helista tel 5348 9445,
Mare.

Kadunud SA
annetusnumber
900 6776 (kõne
5.-)

KORSTEN PUHTAKS

tel 56935883
Aadu Süld ■ Saare korsten OÜ

Muhulase mälumäng

Teema: varia

Head lehelugejad, talve teine pool on juba käes. Hanged on madalaks vajunud ja talveunes olivad on usutavasti külge pööranud. Meie mälumänguaasta hakkab ka poole peale jõudma. Jaanuarikuu küsimusele saabus kuus vastust. Õigeks vastuseks loen perekonnanime **Meisterson** ja esimesena saatis õige vastuse **Kaire Pere**.

Kui paarsada aastat tagasi perekonnanimesid pandi, olevat eestlased sellesse suhtunud pigem passiivselt, pidasid seda mingiks sakste värgiks, millega tuleb kaasa minna, aga millele erilist tähtsust ei omistatud. Tänaseid muhulasi ei jätnud aga see nimeküsimus sugugi ükskõikseks ja kuigi vastajaid ei olnud eriti palju, tekitas see kohati elavat diskussiooni. Meistersoniga konkureeris jõuliselt Jürisson või Jürgenson. Ega allakirjutanu või ka pead anda, kumma perekonnanime kandjad rohkem uusi nimesid võtsid, eks me kõik sõltu kasutatud allikatest ja ega needki alati ilmeksimatud ole. Jürissoni ei saanud aga mitte õigeks lugeda, sest see ei sobi esitatud küsimusega kokku: selle nime kandjad ei ole mitte Muhust kadunud.

Veebruarikuu küsimus

Kes oli isik, kelle kohta käib allpool toodud info?

* Sündis 24. veebruaril Kuressaares/Arensburgis.

* Tema rootsi verd isa andis oma elu Napoleoni vastu võideldes Beresina lahingus.

* Noorukina õppis küsiti tisleeriks, kuid hakkas hiljem siiski peamiselt vaimutööga leiba teenima.

* Tema vaimutööga on seotud allolev kaart.

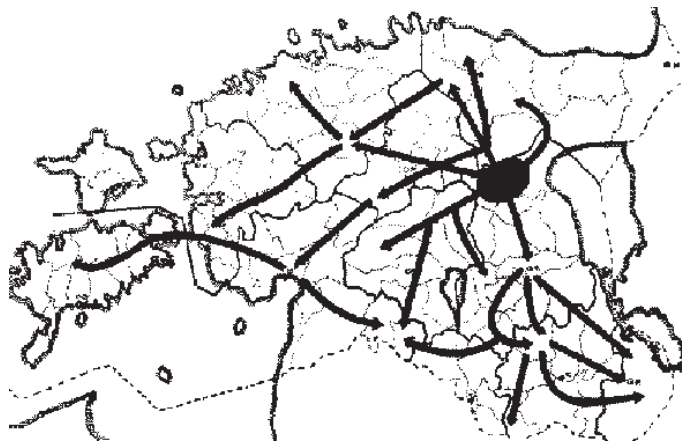
* Suri 21. jaanuaril Muhus veidi enne oma 69. sünnipäeva.

Vastuseid ootan ikka aadressil ivo.maripuu@mail.ee

Veebruarikuu lõpuni.

Kannatlikku meelt talve teise poole üleelamisel.

Ivo Maripuu

Seoses toetuste ajakava muutumisega on aprillikuusse planeeritud väikeste põllumajandusettevõtete arendamise toetuse taotluste vastuvõtt toodud varasemaks: algab e-PRIs 22. veebruaril ja kestab 2. märtsini. Sel korral ei toimu taotluste eeltäitmist.

Ostame

- raieõigust
- kasvavat võsa ja raiejäätmeid

Sobivad ka surnud ja murdunud saare enamusega langid.

Pakume

- võsalõikust giljotiiniga
- raie teenust
- küttepuid

Võtame rendile heinamaad.

Hind sõltuvalt maa seisukorrast alates 65€ / ha.

info@muhuvarahaldus.ee www.muhuvarahaldus.ee tel 53536365

Muhu valla kaasava eelarve ideede tutvustus

09. veebruaril kell 17.00

Lasteala saalis

Ettepanekute esitajad tutvustavad kõigile huvilistele rahvahääletusele minevaid ettepanekuid.

Täiendav info: www.muhu.ee/kaasav-eeelarve

image: Freepik.com

Elluviidav(ad) ettepanek(ud) selgitatakse välja Muhu valla veebilehe www.muhu.ee kaudu toimuva elektroonilise rahvahääletuse teel perioodil 14.–28. veebruar. Hääletusel saab osaleda iga vähemalt 14-aastane isik, kelle elukoht on hääletuse ajal Eesti rahvastikuregistri andmetel Muhu vallas. Hääletamiseks on vajalik ID-kaardi või mobiili-ID olemasolu. Isikud, kel puudub isikliku arvuti kasutamise võimalus, saavad hääletada Liiva või Hellamaa raamatukogus või Muhu Vallavalitsuses. Iga hääletusel osalev isik saab hääletada kuni kahe erineva endale meelepärase ettepaneku poolt. Hääletustulemused kinnitab vallavalitsus korraldusega.

* **Tartu Puu OÜ** ostab metsakinnistuid (ka läbiraiutud), põllumaid ja raieõigust. RAIUME METSAST VÄLJA JA TOOME ÕUELE KÜTTEPUUD ning puhastame teie kinnistu kasvavast võsast. Tel 5887 2388.

Muutused reklaamipinna hinnad

ajalehes Muhulane

Vastavalt Muhu Vallavalitsuse korraldusele nr 44, 24. jaanuarist 2023 kehtestati alates 1. veebruarist 2023 reklaamipinna hinnad järgnevalt:

1 moodul (50mm x 50mm) - **15 eurot**; **2 moodulit** (lamav või püstine) - 30 eurot; **4 moodulit** (ruut või püstine 50mm x u 200mm) - 60 eurot; **6 moodulit** (lamav või püstine) - 90 eurot; **8 moodulit** (lamav või püstine) - **150 eurot**; **täisleht** (180mm x 260mm) - **300 eurot**. Soodustused ja kujundustasud ei muutunud. Täpsemalt peagi valla kodulehel.

Erakuulutaja, kellel puudub Muhu valla sissekirjutus: 1) tasub arve reakuulutuse eest Muhu Vallavalitsuse kontole EE782200001120228703 Swedbank. Selgitusse: kuulutuse avaldamine ajalehes Muhulane, 2) saadab enne avaldamist aadressile muhulane@muhu.ee maksekorralduse (pdf-i).

Kirikuteated

EELK Muhu Katariina kogudus

Pühapäev, 12. veebruar kl 14 jumalateenistus armulauaga (pastoraadis).

Pühapäev, 26. veebruar. Paastuaaja 1. pühapäev. Kl 14 jumalateenistus armulauaga (pastoraadis).

Värsked teated kodulehel muhu.eelk.ee

Koguduse õpetaja **Hannes Nelis**
Tel. 529 1881, e-post: hannes.nelis@eelk.ee

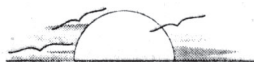
EAÕK

Hellamaa ülemapostlite Peetruse ja Pauluse kogudus
Teated fb lehel Hellamaa kirik

Rinsi Neitsi Maria Kaasani Pühakuju kogudus
Teated fb lehel Muhu-Rinsi kirik

IN MEMORIAM

Meie hulgast lahkusid

- 9. jaanuaril 87-aastane **Arvo Kramm**.
- 9. jaanuaril 95-aastane **Sofia Metsküla**.
- 10. jaanuaril 77-aastane **Maido Korv**.
- 18. jaanuaril 83-aastane **Veljo Palu**.

Tunneme kaasa omastele!

Paastukuu juubilarid ja sünnipäevalapsed

Natalia Tamm	99 (3.3)
Herberdt Oidekivi	93 (25.3)
Virve Saarik	91 (24.3)
Helju Tuulik	89 (1.3)
Mihhail Hobustkoppel	89 (18.3)
Milvi Oidekivi	89 (26.3)
Meeli Oidekivi	88 (2.3)
Alma Lõhmus	86 (11.3)
Lembi Saat	85 (23.3)
Virve Väärtnõu	85 (26.3)
Agu Kaljuste	83 (1.3)
Rein Kaur	83 (3.3)
Hilja Vapper	82 (4.3)
Rein Ärm	82 (11.3)
Jüri Vapper	81 (5.3)
Uno Aavik	81 (31.3)
Helju Randmets	80 (18.3)
Jüri Peegel	75 (1.3)
Vassili Prii	75 (28.3)

Aili Aljas	65 (21.3)
Jüri Naaber	65 (27.3)
Toivo Paas	65 (27.3)
Tarmo Paas	65 (27.3)
Erika Tuul	65 (30.3)
Kaido Maandi	60 (8.3)
Priit Kabur	60 (24.3)

Palju õnne!

Märkus: kes ei soovi oma sünnipäeva avaldada, palume sellest märku anda vähemalt kaks kuud enne, kuna Muhulane avaldab igas numbris mitte algava, vaid järgmise kuu sünnipäevalapsed.

* **Müüa** käsitsi kooritud kuuse-latid, aiapostid, katusemalgad ja mörravaiad. Tel 5662 5497.

* **Ostan** korteri, maja või äripinna Muhu saarel. Telefon 512 3086.

Adrem Kinnisvara

www.adrem.ee

Kõige parem ülevaade Muhu kinnisvarast!
Kinnisvara vahendus ja arendus alates 2002. aastast.

Meie kontor asub nüüd uues Muhu Majas, Liiva keskuses, kus on mugav võimalus meie klientidel kaugtööstuste vormis lepinguid sõlmida.

Lauri Kolk, lauri@adrem.ee, +372 5191 2950
Allan Pajus, allan@adrem.ee, +372 56 900 411

Võta meiega julgelt ühendust, kui soovid osta-müüa!

Lea
ILUTUBA

Kvaliteetsed ja vajalikud iluteenused Muhu kollases majas.

Probleemsete jalgade pediküür (ealised vaevused, konnasilmad, soolatüükad, sissekasvanud küüned...)
Tavapediküür
Geellakiga pediküür
Spa pediküür
Aparaadimaniküür
Hooldav maniküür rivilakiga
Ülahuule vahatamine
Ripsmete lamineerimine
Ripsmete keemiline värvimine
Kulmude disainimine (möödistamine, vahatamine, keemiline värvimine)

Bronceri aeg 5163895

Facebook Lea Ilutuba

Märtsi Muhulase materjalid on teretult 28. veebruari lõunani.

Toimetab Anu Pallas,
tel: 5228 929, e-post: muhulane@muhu.ee
Muhulane ilmub kord kuus.
Internetis www.muhu.ee/muhulase-arhiiv
Trükkinud Saaremaa Trükikoda 410 eks.
Hind 50 euro senti